

บทที่ 4

พยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะ

ภาษาลาวในอำเภอมือง จังหวัดนครปฐม แบ่งออกได้เป็นสองกลุ่มคือ
ภาษาลาวโข่ง กลุ่มหนึ่ง กับภาษาลาวครึ่ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเรียงอีกกลุ่มหนึ่ง
ทั้งนี้โดยพิจารณาจากจำนวนหน่วยเสียงและความสัมพันธ์ระหว่างภาษาย่อยแต่ละภาษา

ตารางที่ 7. หน่วยเสียงพยัญชนะ

ลักษณะของเสียง	ฐานกรณ์	ริมฝีปาก	ริมฝีปาก	ปุ่ม	เพดาน	เพดาน	ช่อง
	คุณสมบัติของเสียง	ทั้งสอง	-ฟัน	เหงือก	แข็ง	อ่อน	เส้นเสียง
กัก หรือ ระเบิด	ไม่ก้อง ไม่มีลม	p		t		k	?
	ไม่ก้อง มีลม	ph		th		kh	
	ก้อง	b		d			
กึ่งเสียดแทรก	ไม่ก้อง ไม่มีลม				c		
เสียดแทรก	ไม่ก้อง		f	s			h
นาสิก	ก้อง	m		๓	๓	๓	
ข้างลิ้น	ก้อง			l			
กึ่งสระ	ก้อง	w			j		

1. หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวโซ่ง

หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวโซ่งมี 19 หน่วยเสียงคือ p, ph, b, t, th, k, kh, ʔ, c, f, s, h, m, n, ŋ, l, w¹ และ j

สำหรับหน่วยเสียง l มี 2 เสียงย่อย (allophones) คือ [d] และ [l] ซึ่งเป็นพยัญชนะต้นของพยางค์และเกิดในลักษณะแปรอิสระ (Free variation)

ศาสตราจารย์ ฟัง ไกว ลี (Fang Kuei Li) ได้กล่าวถึงเสียง [d] ไว้ว่า " [d] อาจจะไม่ปรากฏในบางภาษาถิ่น แต่ก็ยังมีผลต่อการรักษาเสียงวรรณยุกต์ไว้ . . . [d] จะเปลี่ยนเป็น [l] ในภาษาถิ่นชาน (Shan) และภาษาไทดำ (Black Tai)"²

ผลการวิเคราะห์ภาษาลาวโซ่ง ซึ่งเป็นภาษาในกลุ่มไทดำ (ดูวรรณยุกต์ หน้า 69) พบว่า แม้จะเกิดการแปรอิสระขึ้นระหว่าง [d] และ [l] แต่เสียงพยัญชนะต้นของคำแต่เดิมควรเป็น d (ด) หรือ l (ล) นั้น สังเกตได้จากเสียงวรรณยุกต์ ถ้าเป็น ว.1, ว.3, หรือ ว.5 เสียงพยัญชนะต้นของคำจะเป็น d แต่ถ้าเป็น ว.2, ว.4 หรือ ว.6 แสดงว่า คำนั้นแต่เดิมมีเสียงพยัญชนะต้นเป็น l ดังตัวอย่างต่อไปนี้

[d]

A3 -	[dom ¹] ~ [lom ¹]	"ดม" ³
B3 -	[da:ŋ ³] ~ [la:ŋ ³]	"ด่าง"

ศูนย์วิทยทรัพยากร
มหาวิทยาลัย

¹เสียง [w] ในภาษาลาวโซ่ง บางครั้งผู้บอกภาษาออกเสียงเป็น [v] แต่มีข้อมูลน้อยเท่าที่พบมีคำเดียวคือ via? "งาน"

²Fang Kuei Li, A Handbook of Comparative Tai, pp. 107-108.

³ใช้เครื่องหมาย ~ แสดงการแปรอิสระ

c3 - [din⁵] ~ [lin⁵] "ดั้น"¹

[l]

A4 - [dom²] ~ [lom²] "ลม"

B4 - [da:ŋ⁴] ~ [la:ŋ⁴] "ล่าง"

C4 - [din⁶] ~ [lin⁶] "ลั้น"

ศาสตราจารย์ วิลเลียม เจ. เกดเนย์ (William J. Gedney) เป็นนักภาษาศาสตร์อีกผู้หนึ่งซึ่งกล่าวว่า "ภาษาไทดำมีการเปลี่ยนแปลงสลับไปสลับมาระหว่าง [d] และ [l] และอัตราการเปลี่ยนแปลงนี้ในแต่ละแห่งก็ไม่เหมือนกัน . . . จึงอาจจะเป็นไปได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางเสียงจาก [d] เป็น [l] นั้น เพิ่งจะเกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้"¹.

หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวโซ่ง 19 หน่วยเสียง เป็นพยัญชนะต้นได้ทั้งหมด แต่เป็นพยัญชนะท้ายได้เพียง 7 เสียงคือ -p, -t, -k, -ʔ, -m, -n และ -ŋ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.1 พยัญชนะต้น

พยัญชนะต้นในภาษาลาวโซ่ง แบ่งเป็น

1.1.1 พยัญชนะต้นเดี่ยว มี 19 เสียง

p-	:	เช่น	pa: ⁵	"ป้า"
ph-	:	เช่น	pha: ⁵	"ผ้า"
b-	:	เช่น	ba: ⁵	"บ้า"
t-	:	เช่น	ta: ¹	"ตา"
th-	:	เช่น	tha: ⁵	"(คอย)ท่า"
k-	:	เช่น	ka: ⁵	"กล้า"

¹William J. Gedney, "A Comparative Sketch of White, Black and Red Tai," p.13.

kh-	:	เช่น	kha: ³	"ข่า"
ʔ-	:	เช่น	ʔa: ⁵	"อ้า"
c-	:	เช่น	caŋ ²	"ช้าง"
f-	:	เช่น	faŋ ²	"ฟ้าง"
s-	:	เช่น	sa: ³	"ซ่า(เหล้า)"
h-	:	เช่น	ha: ³	"ห้า(หมู)"
m-	:	เช่น	ma: ²	"มา"
n-	:	เช่น	na: ²	"นา"
ŋ-	:	เช่น	ŋaŋ ²	"ยัง"
ŋ-	:	เช่น	ŋa: ³	"งา"
l-	:	เช่น	la:ŋ ¹	"หลาน"
w-	:	เช่น	wa:ŋ ¹	"หวาน"
j-	:	เช่น	ja: ¹	"ยา"

1.1.2 พยัญชนะต้นควบกล้ำ

พยัญชนะต้นควบกล้ำในภาษาลาวไซ่งมี 3 เสียง คือ kw-, khw- และ ŋw- เป็นที่เข้าใจกันว่าเสียงแรกของพยัญชนะควบกล้ำเป็นเสียงที่เกิดจากสิ้นส่วนหลังเพดานอ่อน เท่านั้น คือ k, kh และ ŋ ส่วนเสียงที่สองเป็นเสียงกึ่งสระริมฝีปาก w ดังตัวอย่างต่อไปนี้

kw-	:	เช่น	kwa: ³	"กว่า"
			kwa: ¹	"(แดง)กวา"
			kwa:ŋ ¹	"กวาง"
			kwa:ŋ ⁵	"กว้าง"

kw-	: เช่น	kwan ²	"ควัน"
		kwa:m ²	"คาม"
		kwa:ŋ ⁴	"คว้าง"
		kwa:i ²	"ค้าย"
khw-	: เช่น	khwam ⁵	"คว่า"
		khwan ¹	"ควัญ"
		khwa ¹	"ควา"
		khwa:n ¹	"ควาน"
		khwa:ŋ ¹	"ควาง"
		khwa? ³	"ควาก"
		khwe:n ¹	"ควาน"
ŋw-	: เช่น	ŋwa: ²	"(เมื่อ)วาน"

สำหรับพยัญชนะควบกล้ำ ŋw- นี้ เท่าที่พบมีเพียงคำเดียว ตรงกับที่ วิลเลียม เจ. เกดนี่ กล่าวไว้เกี่ยวกับพยัญชนะควบกล้ำ ŋw- ในภาษาไตดำ ซึ่งมีเพียงตัวอย่างเดียวเหมือนกัน¹ ส่วน เจย์ และโดโรธี ฟิปป์อิงเจอร์ มีตัวอย่างพยัญชนะควบกล้ำ ŋw- ในภาษาไตดำ 2 คำ คือ ŋwaa⁴ "yesterday" ŋwaa?⁵ "to look around for"² นอกจากนี้ ฟัง ไกว ลี³ ได้กล่าวถึงพยัญชนะควบกล้ำนี้ในภาษาไตดำ คือ ŋwa A2 "yesterday" และ ŋwaan. A2 "day"

¹William J. Gedney, "A Comparative Sketch of White, Black and Red Tai," p.35.

²Jay and Dorothy Fippinger, "Black Tai Phonemes . . .," p.85.

³Fang Kuei Li, A Handbook of Comparative Tai, pp. 239 - 240.

1.2 พยัญชนะท้าย

พยัญชนะท้ายในภาษาลาวโขงมีเฉพาะพยัญชนะเดี่ยว 7 เสียง คือ

-p	: เช่น	tap ³	"ต๊ป"
-t	: เช่น	tat ³	"ต๊ต"
-k	: เช่น	tak ³	"ต๊ก"
-ʔ	: เช่น	taʔ ³	"ต๊าก"
-m	: เช่น	tam ³	"ต๊ำ(ทูก)"
-n	: เช่น	to:n ¹	"ตอน(สัตว์)"
-ŋ	: เช่น	to:ŋ ¹	"(ใบ)ตอง"

2. หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวครั้ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียง

หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวครั้ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียง

มี 20 หน่วยเสียงคือ p, ph, b, t, th, d, k, kh, ʔ, c, f, s, h, m, n, ŋ, ɲ, l, w และ j

สำหรับหน่วยเสียงพยัญชนะ h ซึ่งเป็นพยัญชนะเสียดแทรกมี 2 เสียงย่อย คือ [h] และ [k̚] เป็นที่น่าสังเกตว่าจะออกเสียงเป็น [k̚] เมื่ออยู่หน้าสระหลังทั้งหมด ได้แก่ u, o และ ɔ กับสระประสมซึ่งเริ่มด้วยเสียงสระหน้าและเลื่อนไปเป็นสระสูง หลัง [u] หรือเริ่มด้วยเสียงสระหลังและเลื่อนไปเป็นสระสูง หน้า [i] ได้แก่ iu, eu, iau, ɔi, uoi เป็นต้น นอกจากนั้นจะออกเสียงเป็น [h]

หน่วยเสียงพยัญชนะทั้ง 20 หน่วยเสียงนี้ เป็นพยัญชนะต้นได้ทั้งหมด แต่เป็นพยัญชนะท้ายเพียง 7 เสียงคือ -p, -t, -k, -ʔ, -m, -n และ -ŋ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.1 พยัญชนะต้น

พยัญชนะต้นในภาษาลาวครั้ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียง มีแต่พยัญชนะต้นเดี่ยวเท่านั้น

ลาวครั้ง ลาวใต้ - ลาวเวียง

p-	: เช่น	pa:⁵	pa:⁶	"ป้า"
ph-	: เช่น	pha:⁵	pha:⁶	"ผ้า"
b-	: เช่น	ba:⁵	ba:⁶	"บ้า"
t-	: เช่น	ta:²	ta:²	"ตา"
th-	: เช่น	tha:²	tha:²	"ทา"
d-	: เช่น	da:³	da:⁴	"ด้า"
k-	: เช่น	ka:⁵	ka:⁶	"ก้าง"
kh-	: เช่น	kha:³	kha:⁴	"ข้า"
ʔ-	: เช่น	ʔa:⁵	ʔa:⁶	"อ้า"
c-	: เช่น	ca:⁵	ca:⁶	"จ้าง"
f-	: เช่น	fa:³	fa:⁴	"ฝ่า(มือ)"
s-	: เช่น	sa:³	sa:⁴	"ซ่า(เหล้า)"
h-	: เช่น	ha:³	ha:⁴	"ห่า(ฝน)"
m-	: เช่น	ma:²	ma:³	"มา"
n-	: เช่น	na:²	na:³	"นา"
ŋ-	: เช่น	ŋa:³	ŋa:⁴	"ย่า"
ŋ-	: เช่น	ŋa:²	ŋa:³	"งา"
l-	: เช่น	la:n¹	la:n¹	"หลาน"
w-	: เช่น	wa:n¹	wa:n¹	"หวาน"
j-	: เช่น	ja:²	ja:²	"ยา"

2.2 พยัญชนะท้าย

พยัญชนะท้ายในภาษาลาวครึ่ง ภาษาลาวใต้และภาษาลาวเวียง

มีเฉพาะพยัญชนะเดียว 7 เสียง คือ

		ลาวครึ่ง	ลาวใต้ - ลาวเวียง	
-p	: เช่น	kap ¹	kap ¹	"กั๊บ"
-t	: เช่น	tat ¹	tat ¹	"ตัด"
-k	: เช่น	tak ¹	tak ¹	"ตัก"
-ʔ	: เช่น	keʔ ³	keʔ ⁴	"กะ"
-m	: เช่น	tam ²	tam ²	"คำ"
-n	: เช่น	tan ²	tan ²	"ตัน"
-ŋ	: เช่น	taŋ ⁵	taŋ ⁶	"ตั้ง"

เปรียบเทียบเสียงพยัญชนะในภาษาลาวโขง ภาษาลาวครึ่ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียง

1. เสียงพยัญชนะต้น

เมื่อวิเคราะห์เสียงปฏิภาคของพยัญชนะต้นในภาษาย่อยต่าง ๆ อาจจัดลักษณะการปฏิภาคของเสียงพยัญชนะต้นเป็น 10 กลุ่ม ด้วยกัน ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดของแต่ละกลุ่มดังนี้

1.1 เสียงพยัญชนะต้นทุกเสียงในแต่ละภาษาเหมือนกัน

ตัวอย่าง

	ลาวโขง	ลาวครึ่ง	ลาวใต้	ลาวเวียง	
p-	p-	p-	p-	p-	
	pi: ¹	pi: ²	pi: ²	pi: ²	"ปี"
	pa: ³	pa: ³	pa: ⁴	pa: ⁴	"ป่า"
	pa: ⁵	pa: ⁵	pa: ⁶	pa: ⁶	"ป่า"

	ลาวไซ่ง	ลาวครึ่ง	ลาวใต้	ลาวเวียง	
ph-	ph-	ph-	ph-	ph-	
	phi: ¹	phi: ¹	phi: ¹	phi: ¹	"ผี"
	pha: ³	pha: ³	pha: ⁴	pha: ⁴	"ผ้า"
	pha: ⁵	pha: ⁴	pha: ⁵	pha: ⁵	"ผ้า"
b-	b-	b-	b-	b-	
	bi: ¹	bi: ²	bi: ²	bi: ²	"(ถุงน้ำ)ตี"
	ba: ³	ba: ³	ba: ⁴	ba: ⁴	"บ้า"
	ba: ⁵	ba: ⁵	ba: ⁶	ba: ⁶	"บ้า"
t-	t-	t-	t-	t-	
	ta: ¹	ta: ²	ta: ²	ta: ²	"ตา"
	tam ³	tam ³	tam ⁴	tam ⁴	"ตำ(หูก)"
	tag ⁵	tag ⁵	tag ⁶	tag ⁶	"ตั้ง"
th-	th-	th-	th-	th-	
	tha:m ¹	tha:m ¹	tha:m ¹	tha:m ¹	"ถ้าม"
	tha:n ³	tha:n ³	tha:n ⁴	tha:n ⁴	"ถ่าน"
	tham ⁵	tham ⁴	tham ⁵	tham ⁵	"ถ้ำ"
d-	d-~l-	d-	d-	d-	
	di: ¹ ~li: ¹	di: ²	di: ²	di: ²	"ดี"
	da:ŋ ³ ~la:ŋ ³	da:ŋ ³	da:ŋ ⁴	da:ŋ ⁴	"ต่าง(จุด)"
	dam ⁵ ~lam ⁵	da:m ⁵	da:m ⁶	da:m ⁶	"ด้าม"

	ลาวโซ่ง	ลาวครั่ง	ลาวใต้	ลาวเวียง	
k-	k-	k-	k-	k-	
	kw: ¹	kw: ²	kw: ²	kw: ²	"กอ(ไม้)"
	kw: ³	kw: ³	kw: ⁴	kw: ⁴	"ก่อ"
	ka:ŋ ⁵	ka:ŋ ⁵	ka:ŋ ⁶	ka:ŋ ⁶	"ก้าง"
kh-	kh-	kh-	kh-	kh-	
	kha: ¹	kha: ¹	kha: ¹	kha: ¹	"ขา"
	kha: ³	kha: ³	kha: ⁴	kha: ⁴	"ข่า"
	khau ⁵	kha:u ⁴	kha:u ⁵	kha:u ⁵	"ข้าว"
?-	?-	?-	?-	?-	
	?a: ¹	?a: ²	?a: ²	?a: ²	"อา(ผู้หญิง)"
	?im ³	?im ³	?im ⁴	?im ⁴	"อิม"
	?w:i ⁵	?w:i ⁵	?w:i ⁶	?w:i ⁶	"อ้อย"
c-	c-	c-	c-	c-	
	com ¹	com ²	com ²	com ²	"จม"
	ci:p ³	ci:p ⁴	ci:p ⁵	ci:p ⁵	"จิบ"
	ca:ŋ ⁵	ca:ŋ ⁵	ca:ŋ ⁶	ca:ŋ ⁶	"จ้าง"
f-	f-	f-	f-	f-	
	fa: ¹	fa: ¹	fa: ¹	fa: ¹	"ฟา"
	fa: ³	fa: ³	fa: ⁴	fa: ⁴	"ฝ่า"
	fa: ⁵	fa: ⁴	fa: ⁵	fa: ⁵	"ฝ้า"

		ลาวโซ่ง	ลาวครั่ง	ลาวใต้	ลาวเวียง	
s-	:	s-	s-	s-	s-	
		sa:m ¹	sa:m ¹	sa:m ¹	sa:m ¹	"สาม"
		si: ³	si: ³	si: ⁴	si: ⁴	"สี่"
		so:m ⁵	som ⁴	som ⁵	som ⁵	"ส้ม (=เปรี้ยว)"
h-	:	h-	h-	h-	h-	
		ha:m ¹	ha:m ¹	ha:m ¹	ha:m ¹	"สาม"
		ha: ³	ha: ³	ha: ⁴	ha: ⁴	"ห้า (ฝน)"
		ha: ⁵	ha: ⁴⁺⁵	ha: ⁵	ha: ⁵	"ห้า"
m-	:	m-	m-	m-	m-	
		ma: ²	ma: ²	ma: ³	ma: ³	"มา"
		maw ³	mai ³	mai ⁴	mai ⁴	"ใหม่"
		ma: ⁶	ma: ⁵	ma: ⁶	ma: ⁶	"ม้า"
n-	:	n-	n-	n-	n-	
		na: ²	na: ²	na: ³	na: ³	"นา"
		naŋ ⁴	naŋ ³	naŋ ⁴	naŋ ⁴	"นั่ง"
		na: ⁶	na: ⁵	na: ⁶	na: ⁶	"น้ำ"
ŋ-	:	ŋ-	ŋ-	ŋ-	ŋ-	
		ŋaŋ ²	ŋaŋ ²	ŋaŋ ³	ŋaŋ ³	"ยัง"
		ŋam ⁴	ŋam ³	ŋam ⁴	ŋam ⁴	"ย่า"
		ŋa: ⁵	ŋa: ⁴	ŋa: ⁵	ŋa: ⁵	"หญ้า"

	ลาวไช่ง	ลาวครั้ง	ลาวใต้	ลาวเวียง	
ŋ-	ŋ-	ŋ-	ŋ-	ŋ-	
	ŋa: ²	ŋa: ²	ŋa: ³	ŋa: ³	"งา"
	ŋa:i ⁴	ŋa:i ³	ŋa:i ⁴	ŋa:i ⁴	"ง้าย"
	ŋi:u ^{6/}	ŋiu ⁵	ŋiu ⁶	ŋiu ⁶	"งิ้ว"
l-	l-	l-	l-	l-	
	le:ŋ ²	le:ŋ ²	le:ŋ ³	le:ŋ ³	"เลง (=มือเย็น)"
	le:n ⁴	le:n ³	le:n ⁴	le:n ⁴	"เลน"
	le:ŋ ⁶	le:ŋ ⁵	le:ŋ ⁵	le:ŋ ⁶	"เลง"
w-	w-	w-	w-	w-	
	wa: ²	wa: ²	wa: ³	wa: ³	"วา"
	wa: ⁴	wa: ³	wa: ⁴	wa: ⁴	"ว่า"
	wai ⁶	wai ⁵	wai ⁶	wai ⁶	"ไว"
j-	j-	j-	j-	j-	
	ja: ¹	ja: ²	ja: ²	ja: ²	"ยา"
	ja:ŋ ³	ja:ŋ ³	ja:ŋ ⁴	ja:ŋ ⁴	"อย่าง"
	ja:n ⁵	ja:n ⁵	ja:n ⁶	ja:n ⁶	"ยาน (=กสิวิ)"

1.2 เสียงพยัญชนะต้นในภาษาลาวโขงเป็น p- แต่ในภาษาลาวครั้ง
ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียง เป็น ph-

ตัวอย่าง

ลาวโขง	ลาวครั้ง	ลาวใต้	ลาวเวียง	
p-	ph-	ph-	ph-	
pi: ²	phi: ²	phi: ³	phi: ³	"ผี"
pi: ⁴	phi: ³	phi: ⁴	phi: ⁴	"ผี"
pe: ²	phe: ²	phe: ³	phe: ³	"แพ"
pe: ⁶	phe: ⁵	phe: ⁶	phe: ⁶	"แพ"
pe:ŋ ²	phe:ŋ ²	phe:ŋ ³	phe:ŋ ³	"แพง"
pan ²	phan ²	phan ³	phan ³	"พัน"
pu: ²	phu: ²	phu: ³	phu: ³	"พู"
paw ⁶	phai ⁵	phai ⁶	phai ⁶	"(สะ)ไต"
pa:u ⁶	pha:u ⁵	pha:u ⁶	pha:u ⁶	"พราว"
pa:t ⁴	pha:t ⁵	pha:t ⁶	pha:t ⁶	"พาด"
pw: ²	phw: ²	phw: ³	phw: ³	"พอ"
pw:m	phw:m	phw:m	phw:m	"พร้อม"
pw:ŋ ²	phw:ŋ ²	phw:ŋ ³	phw:ŋ ³	"พอง"

กลุ่มนี้ เสียงพยัญชนะต้นในภาษาลาวโขงเป็น p- เมื่ออยู่ในพยางค์ซึ่งใน
การเขียนใช้อักษรตัว (พ)

1.3 เสียงพยัญชนะต้นในภาษาลาวโซ่ง เป็น t- แต่ในภาษาลาวครั้ง
ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียง เป็น th-

ตัวอย่าง

ลาวโซ่ง	ลาวครั้ง	ลาวใต้	ลาวเวียง	
t-	th-	th-	th-	
ta: ²	tha: ²	tha: ³	tha: ³	"ทา"
ta:ŋ ²	tha:ŋ ²	tha:ŋ ³	tha:ŋ ³	"ทาง"
tian ²	thian ²	thian ³	thian ³	"เทียน"
ta: ⁴	tha: ³	tha: ⁴	tha: ⁴	"ท่า(น้ำ)"
tong ⁴	thong ³	thong ⁴	thong ⁴	"ทุ่ง"
tag ⁶	thag ⁵	thag ⁶	thag ⁶	"ตั้ง"
te: ⁶	the: ⁵	the: ⁶	the: ⁶	"แท้"
ta? ⁴	tha:k ⁵	tha:k ⁶	tha:k ⁶	"หาก"
ta:p ⁴	thup ³	thup ⁴	thup ⁴	"ทูป"

กลุ่มนี้ เสียงพยัญชนะต้นในภาษาลาวโซ่งเป็น t- เมื่ออยู่ในพยางค์ซึ่ง
ในการเขียนใช้อักษรตัว (ท)

1.4 เสียงพยัญชนะต้นในภาษาลาวโซ่งเป็น k- แต่ในภาษาลาวครั้ง
ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียง เป็น kh-

ตัวอย่าง

ลาวโซ่ง	ลาวครั้ง	ลาวใต้	ลาวเวียง	
k-	kh-	kh-	kh-	
kip ⁴	khi:p ⁵	khi:p ⁶	khi:p ⁶	"คิบ"
kim ²	khi:m ²	khi:m ³	khi:m ³	"คิม"

ลาวโซ่ง	ลาวครั่ง	ลาวใต้	ลาวเวียง	
kem ²	khem ²	khem ³	khem ³	"เค็ม"
ke: ²	khe: ²	khe: ³	khe: ³	"(ดอก) แคน"
ke:p ⁴	khe:p ⁵	khe:p ⁶	khe:p ⁶	"แคบ"
ke:ŋ ⁴	khe:ŋ ³	khe:ŋ ⁴	khe:ŋ ⁴	"แข็ง" ¹
kap ⁴	khap ³	khap ⁴	khap ⁴	"คืบ"
ka: ²	kha: ²	kha: ³	kha: ³	"(หญ้า) คา"
ka: ⁴	kha: ³	kha: ⁴	kha: ⁴	"ค่า"
ka: ⁶	kha: ⁵	kha: ⁶	kha: ⁶	"ค้ำ"
kw:n ²	khw:n ²	khw:n ³	khw:n ³	"คลอน"
kw? ⁴	khw:k ⁵	khw:k ⁶	khw:k ⁶	"ครอก"

กลุ่มนี้ เสียงพยัญชนะต้นในภาษาลาวโซ่งเป็น k- เมื่ออยู่ในพยางค์ซึ่งในการเขียนใช้อักษรตัว (ค)

ลักษณะของเสียงพยัญชนะต้นในภาษาลาวโซ่ง กลุ่มที่ 1.2, 1.3 และ 1.4 มีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ต่างก็เป็นเสียงพยัญชนะระเบิด-ไม่มีลม ในขณะที่ภาษาลาวอีกกลุ่มหนึ่ง ได้แก่ ภาษาลาวครั่ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียง มีเสียงพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะระเบิด-มีลม

¹ เมื่อพิจารณาเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทถิ่นต่าง ๆ แล้ว คำนี้ น่าจะเขียนว่า "แคง" ในภาษาไทยมาตรฐาน (ดูรายละเอียดในบทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ หน้า 129-135)

ลักษณะดังกล่าวนี้ ตรงกับที่ เจมส์ อาร์ เชมเบอร์เลน (James R. Chamberlain)¹ เคยศึกษาไว้เกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มภาษาไทถิ่นสายตะวันตกเฉียงใต้ ว่า กลุ่มภาษานี้แบ่งออกไปได้เป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่ม P (P group) และกลุ่ม PH. (PH group) เหตุผลที่สำคัญประการหนึ่งที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มภาษานี้ คือ เสียงพยัญชนะต้นที่เป็นพยัญชนะระเบิด ซึ่งในการเขียนใช้อักษรต่ำ (initial low class stops) โดยเสียงพยัญชนะต้นดังกล่าวของกลุ่ม P จะไม่มีลม แต่ของกลุ่ม PH จะมีลม

อึ้ง ภาษาในกลุ่ม P ได้แก่ ภาษาไทดำ (Black Tai) ไทขาว (White Tai) ไทแดง (Red Tai) ลื้อ (Lue) ยาน (Yuan) ซิน (Knün) ซาน (Shan) อาหม (Ahom) เป็นต้น

ส่วนภาษาในกลุ่ม PH ได้แก่ ภาษาพวน (Phuan) ไทยมาตรฐาน (Standard Thai) ลาว (Lao) ไทถิ่นใต้ (Southern Thai) เป็นต้น

ดังนั้น ภาษาลาวโขงซึ่งเป็นภาษาในกลุ่มไทดำ จึงมีลักษณะของเสียงพยัญชนะต้น แบบกลุ่ม P

¹James R. Chamberlain, "The Origin of the Southwestern Tai, " Bulletin des Amis du Royaume Lao No.7-8(1972):233-244.

James R. Chamberlain, "A New Look at the History and Classification of the Tai Languages," in Studies in Tai Linguistics In Honor of William J. Gedney, edited by Jimmy G. Harris and James R. Chamberlain (Bangkok : CIEL, 1975), pp.

1.5 เสียงพยัญชนะต้นในภาษาลาวโฉบังเป็น s- แต่ในภาษาลาวคร้ง
ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียงเป็น kh-

ตัวอย่าง

ลาวโฉบัง	ลาวคร้ง	ลาวใต้	ลาวเวียง	
s-	kh-	kh-	kh-	
saŋ ¹	kaŋ ¹	kaŋ ¹	kaŋ ¹	"ซัง"
sa:ŋ ³	ka:ŋ ³	ka:ŋ ⁴	ka:ŋ ⁴	"(ลูก)ช่าง"
sa:ŋ ⁵	ka:ŋ ⁴	ka:ŋ ⁵	ka:ŋ ⁵	"ช่าง"
so: ¹	ko: ¹	ko: ¹	ko: ¹	"ขอ"
sai ³	khài ³	khai ⁴	khai ⁴	"ไซ้"
sai ⁵	khai ⁴	khai ⁵	khai ⁵	"ไซ้"

กลุ่มนี้ เสียงพยัญชนะต้นในภาษาลาวโฉบังเป็น s- เมื่ออยู่ในพยางค์ซึ่งตาม
ด้วยสระกลาง ต่ำ [ə, ə:] และมี -ŋ เป็นพยัญชนะท้าย หรือตามด้วยสระยาว หลัง
กึ่ง-ต่ำ [o:] หรือสระประสมที่มีสระกลาง ต่ำ เป็นส่วนหนึ่งโดยไม่มีพยัญชนะท้าย¹

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ ศาสตราจารย์ ฟัง ไกว ลี ได้ศึกษาภาษาไทยเปรียบเทียบและได้สร้างหน่วย
เสียงภาษาไทยดั้งเดิม (Proto-Tai) ขึ้นใหม่ เสียงพยัญชนะต้นในคำที่จัดอยู่ในกลุ่มที่ 1.5
ในที่นี้ ศาสตราจารย์ ฟัง ไกว ลี ได้สร้างหน่วยเสียงภาษาไทยดั้งเดิมว่าบางเสียงมาจาก
*khl- และบางเสียงมาจาก *khr- ดูรายละเอียดได้จาก

Fang Kuei Li, A Handbook of Comparative Tai,

1.6 เสียงพยัญชนะต้นในภาษาลาวโซ่งเป็น c- แต่ในภาษาลาวครั่ง
ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียงเป็น s-

ตัวอย่าง

ลาวโซ่ง	ลาวครั่ง	ลาวใต้	ลาวเวียง	
c-	s-	s-	s-	
cim ²	sim ²	sim ³	sim ³	"ชิม"
ci: ⁶	si: ⁵	si: ⁶	si: ⁶	"ชี้"
cet ⁴	set ³	set ⁴	set ⁴	"เซ็ด"
ce: ⁴	se: ³	se: ⁴	se: ⁴	"เซ่"
caŋ ²	saŋ ²	saŋ ³	saŋ ³	"ซัง"
caŋ ⁴	saŋ ³	saŋ ⁴	saŋ ⁴	"ซัง"
ca:ŋ ⁴	sa:ŋ ³	sa:ŋ ⁴	sa:ŋ ⁴	"ซ่าง"
ca:ŋ ⁶	sa:ŋ ⁵	sa:ŋ ⁶	sa:ŋ ⁶	"ซ่าง"
cw: ⁴	sw: ³	sw: ⁴	sw: ⁴	"ซื่อ"
cu: ⁶	su: ⁵	su: ⁶	su: ⁶	"ซู"
caw ⁶	sai ⁵	sai ⁶	sai ⁶	"ไซ"
ca:i ²	sa:i ²	sa:i ³	sa:i ³	"ชาย"
cau ⁶	sa:u ⁵	sa:u ⁶	sa:u ⁶	"เข้า"
ca:i ⁴	sa:i ³	sa:i ⁴	sa:i ⁴	"ช่วย"
cw:a ⁴	sw:a ³	sw:a ⁴	sw:a ⁴	"เชื้อ"

ลักษณะของเสียงพยัญชนะต้นในกลุ่ม 1.6 นี้ ตรงกับเสียง ch-

ของภาษาไทยมาตรฐาน

ศาสตราจารย์ ฟัง กว๋ ลี¹ กล่าวไว้ในการสร้างหน่วยเสียงภาษาไทยดั้งเดิม *จ² ว่า "This consonant is represented by an aspirated affricated ch-³ in Siamese, as are all Proto-Tai voiced stops and affricates by aspirated surds. In other SW⁴ dialects, it is represented by an unaspirated surd ç-⁵, except in Lao and Shan where it is represented by s-."

ซึ่งหมายความว่า หน่วยเสียงภาษาไทยดั้งเดิม *จ² นี้ ในภาษาไทยมาตรฐาน เป็น ch- ส่วนในภาษาไทยถิ่นกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้อื่น ๆ เป็น c- ยกเว้นในภาษาลาว และภาษาชานซึ่งเป็น s-

1.7 เสียงพยัญชนะต้นในภาษาลาวโขงเป็น h- แต่ในภาษาลาวครึ่ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียงเป็น ɣ-

ตัวอย่าง

ลาวโขง	ลาวครึ่ง	ลาวใต้	ลาวเวียง	
h-	ɣ-	ɣ-	ɣ-	
hɛ:n ¹	ɣɛ:n ¹	ɣɛ:n ¹	ɣɛ:n ¹	"แหงน"
hoʔ ³	ɣo:k ⁴	ɣo:k ⁵	ɣo:k ⁵	"หงอก"

¹Fang Kuei Li, A Handbook of Comparative Tai, pp.168-173.

²*จ² แทนเสียงพยัญชนะกึ่งเสียดแทรก เกิดระหว่างลิ้นส่วนหน้ากับเพดานแข็งส่วนหน้าก้อง

³ch- คือ ch ที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

⁴SW คือ Southwestern

⁵ç- คือ c ที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ลาวโซ่ง	ลาวครั่ง	ลาวใต้	ลาวเวียง	
ha:i ¹	ɣa:i ¹	ɣa:i ¹	ɣa:i ¹	"หงาย"
hwa? ³	ɣwak ⁴	ɣwak ⁵	ɣwak ⁵	"เหงือก"

กลุ่มนี้ เสียงพยัญชนะต้นในภาษาลาวโซ่งเป็น h- เมื่ออยู่ในคำซึ่งในการเขียนเป็นอักษรคำ (ง) ที่มี ห นำ

ศาสตราจารย์ ฟัง ไกว ลี¹ ได้สร้างหน่วยเสียงภาษาไทยดั้งเดิมเป็น *hɣ ซึ่งแทนเสียงพยัญชนะนาสิก-เพดานอ่อน-ไม่ก้อง และอธิบายไว้ว่าภาษาไทยปัจจุบันบางภาษาเป็น ɣ- และบางภาษาเป็น h-

1.8 เสียงพยัญชนะต้นในภาษาลาวโซ่งเป็น c- แต่ในภาษาลาวครั่ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียงเป็น kh-

ตัวอย่าง

ลาวโซ่ง	ลาวครั่ง	ลาวใต้	ลาวเวียง	
c-	kh-	kh-	kh-	
caŋ ⁴	khaŋ ³	khaŋ ⁴	khaŋ ⁴	"ครั่ง"
ca:m ²	kha:m ²	kha:m ³	kha:m ³	"คราม"
ca:p ⁴	kha:p ⁵	khə:p ⁶	kha:p ⁶	"คราบ (ง)"
ca:ŋ ²	kha:ŋ ²	kha:ŋ ³	kha:ŋ ³	"คร่าง"
ca:n ⁶	kha:n ⁵	kha:n ⁶	kha:n ⁶	"คร้าน"
cok ⁴	khok ³	khok ⁴	khok ⁴	"ครก"
cam ²	kham ²	kham ³	kham ³	"คลำ"
ca:n ²	kha:n ²	kha:n ³	kha:n ³	"คลาน"

¹Fang Kuei Li, A Hand book of Comparative Tai, pp.

กลุ่มนี้ เสียงพยัญชนะต้นในภาษาลาวโฮ่องเป็น c- เมื่ออยู่ในพยางค์ซึ่งในการเขียนใช้พยัญชนะควบกล้ำ kh- หรือ khl- ส่วนในภาษาลาวครั้ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียง เสียงพยัญชนะควบกล้ำดังกล่าวเป็นเสียงพยัญชนะเดี่ยว kh-¹

1.9 เสียงพยัญชนะต้นในภาษาลาวโฮ่องเป็นพยัญชนะควบกล้ำ khw- แต่ในภาษาลาวครั้ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียงเป็นพยัญชนะต้นเดี่ยว kh-

ตัวอย่าง

ลาวโฮ่อง	ลาวครั้ง	ลาวใต้	ลาวเวียง	
khw-	kh-	kh-	kh-	
khwe:n ¹	khe:n ¹	khe:n ¹	khe:n ¹	"แขวน"
khwa:m ⁵	khuam ⁴	khuam ⁵	khuam ⁵	"คว่ำ" ²
khwan ¹	khuam ¹	khuam ¹	khuam ¹	"ขวัญ"
khwa: ¹	khua ¹	khua ¹	khua ¹	"ขวา"
khwa:n ¹	khuam ¹	khuam ¹	khuam ¹	"ขวาน"
khwa:ŋ ¹	khuam ¹	khuam ¹	khuam ¹	"ขวาง"
khwa? ³	khuak ⁴	khuak ⁵	khuak ⁵	"ขวา"

เสียงพยัญชนะต้นที่เป็นพยัญชนะควบกล้ำ khw- ในภาษาลาวโฮ่อง จะเป็นพยัญชนะเดี่ยว kh- ในภาษาลาวครั้ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียง แต่จะมีการเปลี่ยนแปลงที่สระ คือ

¹ สำหรับเสียงพยัญชนะต้นที่จัดไว้ในกลุ่ม 1.8 นี้ ศาสตราจารย์ ฟัง ไกว ได้สร้างหน่วยเสียงภาษาไทยดั้งเดิมว่ามาจาก *gl- หรือ *gr- ดูรายละเอียดจาก Fang-Kuei Li, A Handbook of Comparative Tai, pp.230-232.

² เมื่อพิจารณาเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ แล้ว คำนี้จะเขียนว่า "ขว่ำ" ในภาษาไทยมาตรฐาน (ดูรายละเอียดบทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ หน้า 129-135)

ถ้าสระที่ตามมาเป็นสระ a หรือ a: จะเป็นสระ ua ในภาษาลาวครึ่ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียง นั่นคือมีสระ u มาแทนเสียงพยัญชนะ w

1.10 เสียงพยัญชนะต้นในภาษาลาวโขงเป็นพยัญชนะควบกล้ำ kw- แต่ในภาษาลาวครึ่ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียงเป็นพยัญชนะเดี่ยว kh-

ตัวอย่าง

ลาวโขง	ลาวครึ่ง	ลาวใต้	ลาวเวียง	
kw-	kh-	kh-	kh-	
kwan ²	khuan ²	khuan ³	khuan ³	"ครั้น"
kwa:m ²	khuam ²	khuam ³	khuam ³	"ความ"
kwa:ŋ ⁴	khuang ³	khiaŋ ⁴	khiaŋ ⁴	"กว้าง" ¹
kwa:i ²	khuai ²	khuai ³	khuai ³	"ควาย"

เสียงพยัญชนะต้นที่เป็นพยัญชนะควบกล้ำ ซึ่งในภาษาไทยมาตรฐานเป็นเสียง khw- นี้ในทฤษฎีลาวโขงเป็น kw- เนื่องจากเสียง kh- ซึ่งในการเขียนใช้อักษรดำ (ค) ในภาษาลาวโขงจะเป็น k- (ดูหน้า 92) เมื่อเป็นพยัญชนะควบกล้ำจึงเป็นเสียง kw-

ส่วนในภาษาลาวครึ่ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียงเป็นเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว kh-แต่จะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นที่เสียงสระที่ตามมา กล่าวคือ ถ้าในภาษาไทยมาตรฐานเป็น khw- และภาษาลาวโขงเป็น kw- ตามด้วยสระ a, a: ในภาษาลาวครึ่ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียงจะเป็น k- ตามด้วย ua นั่นคือมีสระ u มาแทนเสียงพยัญชนะ w

¹ เมื่อพิจารณาเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ แล้ว คำนี้จะเขียนว่า "กว้าง" ในภาษาไทยมาตรฐาน (ดูรายละเอียดบทที่ 6 หน้า 129 - 135)

2. เสียงพยัญชนะท้าย

เสียงปฏิภาคของพยัญชนะท้ายในภาษาลาวโขง ภาษาลาวครั้ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียง แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1 เสียงพยัญชนะท้ายทุกเสียงในแต่ละภาษาเหมือนกัน

ตัวอย่าง

	ลาวโขง	ลาวครั้ง	ลาวใต้	ลาวเวียง	
-p	-p	-p	-p	-p	
	kap ⁴	khap ³	khap ⁴	khap ⁴	"คัป"
	ka:p ⁴	kha:p ⁵	kha:p ⁶	kha:p ⁶	"คาบ"
-t	-t	-t	-t	-t	
	pa:t ³	pa:t ⁴	pa:t ⁵	pa:t ⁵	"(ตัว)ปาด"
	kha:t ³	kha:t ⁴	kha:t ⁵	kha:t ⁵	"ชาติ"
-k	-k	-k	-k	-k	
	pok ³	pok ¹	pok ¹	pok ¹	"ปก"
	cok ⁴	khok ³	khok ⁴	khok ⁴	"ครก"
-ʔ	-ʔ	-ʔ	-ʔ	-ʔ	
	pheʔ ⁴	pheʔ ³	pheʔ ⁴	pheʔ ⁴	"พะ"
-m	-m	-m	-m	-m	
	pam ⁵	pam ⁵	pam ⁶	pam ⁶	"ปล้ำ"
	kha:m ¹	kha:m ¹	kha:m ¹	kha:m ¹	"(มะ)ขาม"

	ลาวโซ่ง	ลาวครั่ง	ลาวใต้	ลาวเวียง	
-ก :	-ก	-ก	-ก	-ก	
	pa:n ³	pa:n ³	pa:n ⁴	pa:n ⁴	"ปาน"
	khe:n ¹	khe:n ¹	khe:n ¹	khe:n ¹	"แขน"
-ง :	-ง	-ง	-ง	-ง	
	piŋ ¹	piŋ ²	piŋ ²	piŋ ²	"ปลั่ง"
	khŋiŋ ¹	khŋiŋ ¹	khŋiŋ ¹	khŋiŋ ¹	"ซึ้ง"

2.2 เสียงพยัญชนะท้ายในภาษาลาวโซ่งเป็น -ʔ แต่ในภาษาลาวครั่ง
ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียงเป็น -k

ตัวอย่าง

ลาวโซ่ง	ลาวครั่ง	ลาวใต้	ลาวเวียง	
-ʔ	-k	-k	-k	
piʔ ³	pi:k ⁴	pi:k ⁵	pi:k ⁵	"ปีก"
phuʔ ³	phu:k ⁴	phu:k ⁵	phu:k ⁵	"ผูก"
taʔ ³	ta:k ⁴	ta:k ⁵	ta:k ⁵	"ตาก"
taʔ ⁴	tha:k ⁵	tha:k ⁶	tha:k ⁶	"ทาก"
boʔ ³	do:k ⁴	do:k ⁵	do:k ⁵	"ดอก"
kaʔ ³	ka:k ⁴	ka:k ⁵	ka:k ⁵	"กลาก"
ʔeʔ ³	ʔe:k ⁴	ʔe:k ⁵	ʔe:k ⁵	"แอก"
faʔ ⁴	fa:k ⁵	fa:k ⁶	fa:k ⁶	"ฟาก"
saʔ ³	sa:k ⁴	sa:k ⁵	sa:k ⁵	"สาก"
hoʔ ³	ho:k ⁴	ho:k ⁵	ho:k ⁵	"หอก"
maʔ ³	ma:k ⁴	ma:k ⁵	ma:k ⁵	"หมาก"

ลาวโซ่ง	ลาวครั่ง	ลาวใต้	ลาวเวียง	
kwʔ ³	kw:k ⁴	kw:k ⁵	kw:k ⁵	"หนอก"
hwʔ ³	hw:k ⁴	hw:k ⁵	hw:k ⁵	"หงอก"
lɛʔ ⁴	lɛ:k ⁵	lɛ:k ⁶	lɛ:k ⁶	"แลก"
juaʔ ³	juak ⁴	juak ⁵	juak ⁵	"หยวก"

ข้อสังเกตสำหรับเสียงปฏิภาคของพยัญชนะท้ายในกลุ่มนี้คือ ในพยางค์ที่มีสระเสียงยาว และมี -k เป็นพยัญชนะท้ายในภาษาลาวครั่ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียง จะเป็นพยางค์ที่มีสระเสียงสั้น และพยัญชนะท้ายเป็น -ʔ ในภาษาลาวโซ่ง

จากการแบ่งภาษาที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ภาษาลาวโซ่งกลุ่มหนึ่ง กับ ภาษาลาวครั่ง ลาวใต้ และลาวเวียงอีกกลุ่มหนึ่ง โดยพิจารณาจากจำนวนหน่วยเสียง และความสัมพันธ์ระหว่างภาษาแต่ละภาษา ดังที่ได้เสนอผลการวิเคราะห์ไปแล้วนั้น แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างภาษาทั้งสองกลุ่มอย่างชัดเจน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. จำนวนหน่วยเสียง

จำนวนหน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวโซ่งมีน้อยกว่าภาษาในกลุ่มที่ 2 หนึ่งหน่วยเสียง เนื่องจากในภาษาลาวโซ่งไม่มีหน่วยเสียง d ทั้งนี้เพราะ [d] และ [l] เป็นเสียงย่อยของหน่วยเสียง ɿ ดังนั้น จำนวนหน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวโซ่งจึงมีเพียง 19 หน่วยเสียง แต่ภาษาในกลุ่มที่ 2 มี 20 หน่วยเสียง

ส่วนพยัญชนะควบกล้ำซึ่งเป็นพยัญชนะต้นได้อย่างเดียว มีเฉพาะในภาษาลาวโซ่งเท่านั้น

2. ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาย่อย

จากการเปรียบเทียบเสียงปฏิภาคของภาษาย่อยทั้ง 2 กลุ่ม จะเห็นว่าภาษาในกลุ่มที่ 2 ได้แก่ ภาษาลาวครั่ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียง มีลักษณะของเสียงพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้ายเป็นแบบเดียวกัน และแตกต่างจากภาษาลาวโซ่งซึ่งเป็นภาษาอีกกลุ่มหนึ่งอย่างเห็นได้ชัด แสดงว่า ภาษาในกลุ่มที่ 2 มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากกว่าความสัมพันธ์ที่มีต่อภาษาลาวโซ่ง

ลักษณะของเสียงปฏิภาคที่เกิดขึ้นในภาษาทั้งสองกลุ่มนี้ แสดงให้เห็นว่า ภาษาในกลุ่มที่ 2 เป็นภาษาที่เป็นพวกเดียวกันมาแต่เดิม คือ ภาษากลุ่มลาว ส่วนภาษาลาวโข่ง เป็นภาษาที่อยู่ต่างกลุ่มไปจากภาษาลาวครั้ง ภาษาลาวใต้ และภาษาลาวเวียง คือ เป็นภาษาในกลุ่มไทดำ ลักษณะของภาษาทั้งสองกลุ่มจึงแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ตรงกับที่ เจมส์ อาร์. แชมเบอร์เลน¹ กล่าวไว้ในสารแบ่งภาษาไทถิ่น กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ ออกเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่ม P และกลุ่ม PH (ดูหน้า 92) โดยจัดให้ภาษาไทดำอยู่ในกลุ่ม P และภาษาลาวอยู่ในกลุ่ม PH

เสียงปฏิภาคของพยัญชนะในภาษาทั้งสองกลุ่ม อาจนำมาเปรียบเทียบกับภาษาไทย มาตราฐาน เฉพาะลักษณะที่ต่างกัน ได้ดังนี้ (ดูตารางที่ 8 หน้า 103)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹James R. Chamberlain, "The Origin of Southwestern Tai," pp. 234 - 235.

ตารางที่ 8. เสียงปฏิภาคของพยัญชนะ

ตัวอักษรแทนเสียงพยัญชนะ (ภาษาไทยมาตรฐาน)	เสียงพยัญชนะ		
	ไทยมาตรฐาน	ลาวโขง (กลุ่มที่ 1)	ลาวครึ่ง, ไต๋, เรียง (กลุ่มที่ 2)
พยัญชนะต้น			
พ- (1.2) ¹	ph-	p-	ph-
ท- (1.3)	th-	t-	th-
ค- (1.4)	kh-	k-	kh-
ช- (1.5)	kh-	s-	kh-
ซ- (1.6)	ch-	c-	s-
หง- (1.7)	ŋ-	h-	ŋ-
คร- (1.8)	khɾ~kh	c-	kh-
คล- (1.8)	khɭ~kh	c-	kh-
ขว- (1.9)	khw-	khw-	kh-
คว- (1.10)	khw-	kw-	kh-
หง- เช่น หงอน	ŋ-	h-	h-
ย- , หย- เช่น ย้ำ, หย้า	j-	ɲ-	ɲ-
ร- เช่น ร้อง	r~l-	h-	h-
ร- เช่น รบ	r~l-	l-	l-
พยัญชนะท้าย			
-ก (2.2)	-k	-ʔ	-k

¹หมายเลขในวงเล็บ หมายถึง กลุ่มของเสียงปฏิภาค (ดูหน้า 84-101)

นอกจากเสียงปฏิภาคกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ยังมีเสียงปฏิภาคอีกบาง
ลักษณะที่ไม่สามารถนำมาจัดเป็นกลุ่มได้ เนื่องจากมีข้อมูลไม่มากเพียงพอ ได้แก่

ไทยมาตรฐาน ลาวโซ่ง ลาวครั้ง, ลาวใต้, ลาวเวียง

ph-	th-	kh-	ในคำ สิว(ปาก)
ph-	kh-	ph-	ในคำ (ฟ้า)ผ่า
w-	ɯw-	w-	ในคำ (เมื่อ)วาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย